

Яковенко Р.В., канд. екон. наук, доцент
Центральноукраїнський національний
технічний університет,
м. Кропивницький

МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ НА ДЕМОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ НА МАКРОРІВНІ

Грошово-кредитні відносини та важелі, що є похідними від них – є ефективним способом впливу на демографічні події та тенденції суспільного розвитку, оскільки сучасна демографічна криза в Україні викликана саме економічними негараздами.

Рівень життя населення здійснює безпосередній вплив на тривалість життя та причини смертності. Населення отримує доходи переважно у грошовій формі, що забезпечують його життєвий рівень. Саме грошова форма, як форма універсального обмінного еквіваленту, спрощує механізм задоволення потреб, ліквідуючи або мінімізуючи витрати обміну отриманої продукції на необхідний товар. Додатковим корисним фактором є економія часу, яку дозволяє здійснювати грошова форма доходів, зокрема в моменти, що є критичними для здоров'я людини. Так, наприклад, спрощується та прискорюється механізм придбання ліків, оплата термінової платної медичної допомоги, транспортування постраждалих внаслідок нещасних випадків тощо.

В той же час отримання доходів у товарній формі спроможне пришвидшувати задоволення первинних та невідкладних потреб лише гіпотетично. Будуємо таку модель: у випадку відсутності в сільській місцевості аптек, люди можуть зберігати здоров'я та життя, отримуючи платню у вигляді медикаментів, в тому числі й інсуліну. Але в цілому, грошова форма доходів, за умов наявності розвинутої мережі ринкових відносин та ринкової інфраструктури, на даний момент, є сприятливішою з огляду на збереження чисельності населення та тривалості його життя в умовах відсутності посух, голоду, стихійних лих чи техногенних катастроф [1].

Розмір сукупного рівня доходів населення, що є головним чинником уникнення смертності внаслідок відсутності економічних ресурсів, може здійснювати позитивний вплив на демографічні тенденції лише у випадку його співставлення з наявним рівнем цін, а також темпів інфляції та зростання доходів у довгостроковому періоді.

Співвідношення обсягу грошової маси до обсягу ВВП та чисельності населення (модель: $M \times V = P \times Q = K$, де K – чисельність населення) в національній економіці за умов відносно стабільного рівня цін, та існуючої адекватної системи розподілу та перерозподілу доходів в умовах наявності середнього класу, що включає до себе більшість населення, створює нові засади та пріоритети в галузі регуляторно-промислової, грошово-кредитної та соціально-демографічної політик. За умов наявності ускладнень у будь-якій сфері (обсяг

виробництва, рівень його монетизації чи демографічні ускладнення) держава може застосовувати відповідні важелі щодо врівноваження трьох складових такого рівняння. Останній елемент, тобто чисельність населення, в даному рівнянні має бути визначальним, а перший і другий мають бути залежними від нього. Зростання чисельності населення, за умови його платоспроможності, автоматично викликає зростання потреб, що в умовах повноцінного функціонування ринкового механізму буде викликати зростання обсягу національного виробництва. Відтак і зростання грошової маси є необхідним для викупу усього обсягу виробництва, отже досягається врівноваженість усіх трьох складових.

Скорочення обсягів виробництва за умови збереження інших складових рівняння стабільними, буде призводити до зростання рівня цін, зростання рівня безробіття та скорочення рівня доходів населення. В той же час ефективне управління грошовою масою, зі здійсненням адекватного контролю за рівнем цін, буде сприяти розширенню можливостей задоволення потреб населення та позитивно впливати на демографічні процеси.

Не останню роль у системі грошового обігу відіграють різноманітні фінансові інститути. Важливу роль відіграє розвиток небанківського фінансово-кредитного сектору, як джерело залучення додаткових коштів на споживчі потреби населення в спеціалізованих секторах.

Одним із стратегічних напрямів підвищення суспільного добробуту через механізм перерозподілу національного багатства має здійснюватись за допомогою фінансових інструментів, що є трансформованою формою грошей з певним рівнем ліквідності. Зокрема йдеться про акції, як інструмент корпоратизації неприродних прихованих монополій. У разі застосування цього важеля впливу одночасно досягається декілька позитивних ефектів: вже згаданий перерозподіл власності з метою підвищення рівня маєстності населення та формування середнього класу, створення громадського контролю за механізмом формування ціни та його економічним обґрунтуванням, а також за якістю результатів виробництва [2, с. 150]. В обох випадках відбувається вплив на рівень заможності мешканців країни/регіону, як чинника впливу на демографічні процеси, а в другому випадку йдеться ще й про запобігання смертності, чи про погіршення рівня здоров'я, що можуть бути пов'язані зі споживанням продукції недостатнього рівня якості.

Принциповим моментом при формуванні державної кредитної політики є встановлення цін на житло при молодіжному кредитуванні без визначення його „капіталізованої вартості”, як передумова забезпечення молодих сімей житлом та непрямий спосіб стимулювання народжуваності.

Література

1. Яковенко Р. В. Механізм грошово-кредитного впливу на демографічні процеси [Електронний ресурс] / Р. В. Яковенко. – Режим доступу :

<http://tusovka.kr.ua/news/2017/09/18/mehanizm-groshovo-kreditnogo-vplivu-na-demografichni-protsesi>. – Назва з титул. екрану.

2. Яковенко Р. В. Грошово-кредитні важелі впливу на демографічні процеси / Роман Яковенко / Підприємництво, господарство і право. – К. : Інститут приватного права і підприємництва АПрН. – 2007. – № 2 (134). – С. 149–152.